

РІШЕННЯ КОМІСІЇ
ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ

заяви № 38812/97
Борислава Євгеновича ПОЛТОРАЦЬКОГО
проти України

Європейська комісія з прав людини, провівши закрите засідання 30 жовтня 1998 року в такому складі:

п. С. Трешель, голова
п. Дж.-С. Геус
п. М. П. Пеллонпя
п. Е. Бузутгіл
п. Г. Йорундссон
п. А. С. Гьозюб'ююк
п. А. Вейтцель
п. Дж.-К. Соїєр
п. Х. Данеліус
пані Г. Х. Тюн
п. Ф. Мартінез
п. К. Л. Розакіс
пані Дж. Лідді
п. Л. Лукайдес
п. М. А. Новицький
п. І. Кабраль Баррето
п. Б. Конфорті
п. І. Бекес
п. Д. Шваби
п. Г. Ресс
п. А. Перенич
п. К. Бірсан
п. П. Лоренцен
п. Е. Бієліунас
п. Е. А. Алкема
п. М. Віла Аміго
пані М. Хіон
п. Р. Ніколіні
п. А. Арабаджиєв
п. М. де Сальвія, Секретар Комісії,

беручи до уваги статтю 25 Конвенції про захист прав людини та основних свобод,

беручи до уваги заяву, подану 19 вересня 1997 року Бориславом Євгеновичем ПОЛТОРАЦЬКИМ проти України і зареєстровану 28 листопада 1997 року під № 38812/97,

беручи до уваги:

- доповіді, передбачені правилом 47 Правил процедури Комісії;
 - зауваження, подані Урядом-відповідачем 26 березня 1998 року і 10 квітня 1998 року, та зауваження у відповідь, подані заявником 6 та 22 травня 1998 року;
- після наради постановляє:

ФАКТИ

Заявник - громадянин України, 1976 року народження. Зараз він утримується у в'язниці на Україні. У Комісії його представляє батько - пан Євген Полторацький.

Обставини даної справи, наведені заявником, можуть бути викладені наступним чином:

12 грудня 1995 року Івано-Франківський обласний суд визнав заявника винним у вбивстві чотирьох осіб і засудив його до смертної кари з конфіскацією його особистого майна.

За словами заявника, після винесення рішення судом першої інстанції він був поміщений в окрему камеру. Він не міг ні писати своїй сім'ї, ні зустрічатися зі своїм адвокатом. Кілька разів він звертався з проханням дозволити йому побачення з адвокатом. Він стверджує, що протягом шести місяців адвокат не мав можливості відвідати його.

22 лютого 1996 року Верховний Суд залишив рішення суду першої інстанції без змін. Адміністрацією слідчого ізолятора Івано-Франківською обласною управління Міністерства внутрішніх справ заявника було переведено до одиночної камери, призначеної для категорії осіб, які очікують виконання вироку.

За словами заявника, 30 березня 1996 року його адвокат, пані Л., звернулася з проханням надати їй дозвіл на побачення з ним, щоб передати йому рішення Верховного Суду в цій справі. Начальник в'язниці відмовив у наданні дозволу.

ОСКАРЖЕННЯ

Заявник, посилаючись на статтю 1, статтю 3, пункти 1 (а), 1 (с) і 2 статті 5, пункти 1, 2, 3 (а), 3 (b) і 3 (d) статті 6 та пункт 1 статті 9 Конвенції, а також на статтю 1 Протоколу № 6, скаржиться, що кримінальне провадження було несправедливим, обвинувачення було сфальсифіковано і що його примусили визнати себе винним. Він також стверджує, що органи державної влади не відреагували належним чином на його клопотання про повторний розгляд кримінальної справи. Далі він скаржиться на умови, в яких його тримають у камері смертників. Він заявляє, що його право на побачення із сім'єю обмежено і що йому перешкоджають бачитися з адвокатом, а також відправляти та отримувати будь-яку кореспонденцію. Він також стверджує, що йому відмовляли у зустрічах зі священником. Він також скаржиться, що він не мав можливості зустрічатися з адвокатом протягом шести місяців після винесення рішення судом першої інстанції. Він стверджує, що йому не дозволяють дивитися телевизор або мати будь-який зв'язок із зовнішнім світом.

ПРОВАДЖЕННЯ В КОМІСІЇ

Заяву було подано 19 вересня 1997 року і зареєстровано 28 листопада 1997 року.

11 грудня 1997 року Комісія вирішила передати заяву для ознайомлення Уряду.

7 березня 1998 року Комісія вирішила звернутися до Уряду з додатковим запитанням за статтею 9 Конвенції.

Зауваження Уряду у письмовій формі було подано 26 березня та 10 квітня 1998 року, після того як двічі було продовжено строк подання зауважень, Заявник дав відповіді 6 та 22 травня 1998 року.

ЗАКОНОДАВСТВО

1. Заявник, посилаючись на статтю 1, статтю 3, пункти 1 (а), 1 (с) і 2 статті 5, пункти 1, 2, 3 (а), 3 (b) і 3 (d) статті 6 Конвенції та на статтю 1 Протоколу № 6, скаржиться, що кримінальне провадження було несправедливим, обвинувачення сфальсифіковані і що його примусили визнати себе винним. Він також стверджує, що органи державної влади не відреагували належним чином на його клопотання про поновлення провадження у кримінальній справі.

Комісія зауважує, що скарги заявника щодо кримінального провадження стосуються періоду до 11 вересня 1997 року, тобто до дати набуття Конвенцією чинності для України. Однак щодо кожної Договірної Сторони Конвенція застосовується лише до тих фактів, які мали місце після набрання нею чинності для цієї сторони. Щодо скарги заявника про те, що державні органи не відреагували належним чином на його клопотання про повторний розгляд кримінальної справи, Комісія нагадує, що це право, як таке, не гарантоване Конвенцією. Більше того, пункт 1 статті 6 Конвенції не застосовується до питання про поновлення провадження в кримінальних справах, якщо особа, яка подає клопотання по повторний розгляд її справи і вирок суду є остаточним, не є "обвинуваченою у вчиненні кримінального злочину" в сенсі статті 6 (див, № 19255/92 та 21655/93, Ріш, від 16.5.95. D.R. 81, с. 81). Крім того, Комісія нагадує, що Україна не ратифікувала Протокол № 6.

З цього випливає, що ця частина заяви виходить за межі компетенції *ratione temporis* та *ratione materiae* Комісії, а отже, є несумісною з положеннями Конвенції у сенсі пункту 2 статті 27.

2. Заявник також скаржиться за статтями 1, 3 та за пунктом 1 статті 9 Конвенції і особливо за статтею 8 Конвенції на умови його утримання як особи, засудженої до смертної кари. Він стверджує, що його право на побачення із сім'єю обмежено та що йому перешкоджають бачитися з адвокатом, а також відправляти й отримувати будь-яку кореспонденцію. Він також скаржиться, що йому забороняли бачитися зі священником. Далі він скаржиться, що йому не надавали можливості зустрічатися з адвокатом протягом шести місяців після винесення рішення судом першої інстанції. Він стверджує, що йому не дозволяють дивитися телевизор або мати будь-який зв'язок із зовнішнім світом.

Уряд - відповідач стверджує, що правовий статус осіб, засуджених до смертної кари, та правила поводження з ними викладено в Законі "Про попереднє ув'язнення" від 30 червня 1993 року та в Кримінально-процесуальному кодексі. Відповідно до статті 8 Закону "Про попереднє ув'язнення" засуджених до смертної кари тримають ізольовано від інших осіб, які перебувають під вартою. Камера, у яку було переведено заявника після винесення вироку, відповідає вимогам побутових умов та санітарно-гігієнічним нормам: її площа складає 9 м², або 27,7 м³, у камері є радіо, ліжко, стіл, достатнє денне та електричне освітлення, опалення, водопостачання і туалет, як це передбачено статтею 11 Закону "Про попереднє ув'язнення".

Уряд наголошує, що заявник на день забезпечений триразовим харчуванням, індивідуальним спальним місцем, одягом і взуттям встановленого зразка, а також іншими видами матеріально-побутового забезпечення.

Уряд також стверджує, що медичне обслуговування, а також лікувально-профілактична і протиепідемічна робота щодо осіб, засуджених до смертної кари, організовуються і проводяться відповідно до законодавства про охорону здоров'я.

Відповідно до статті 12 Закону "Про попереднє ув'язнення" до виконання вироку, відвідання родичами та іншими особами особи, яка засуджена до смертної кари, гарантоване, як правило, не більше одного разу на місяць і лише з письмового дозволу суду, у провадженні якого перебуває справа.

Тривалість побачення встановлюється в межах двох годин. Побачення із адвокатами і захисниками на прохання засудженої особи чи її родичів після розгляду справи судом касаційної інстанції може надаватися начальником Головного управління Міністерства внутрішніх справ, начальником обласного управління Міністерства внутрішніх справ або його заступником, у віданні якого перебуває даний слідчий ізолятор. Відповідно до статті 12 Закону "Про попереднє ув'язнення" тривалість і кількість побачень із адвокатами і захисниками не обмежуються.

Уряд зазначає, що після винесення рішення суду першої інстанції 13 грудня 1995 року батьки заявника та його адвокат звернулися з проханням та дістали дозвіл на побачення. Батьки відвідали заявника 15 грудня 1995 року та в січні 1996 року. Захисник заявника пан Ф. відвідав його 21 грудня 1995 року та 7 січня 1996 року.

За твердженням Уряду протягом часу з 22 лютого 1996 року по 29 грудня 1997 року батьки зверталися з клопотанням про дозвіл на побачення із заявником у слідчому ізоляторі Івано-Франківського обласного управління Міністерства внутрішніх справ 24 лютого, 4 березня, 5 квітня, 4 травня, 2 липня, 1 жовтня, 18 листопада, 25 грудня 1996 року, 3 та 20 червня і 19 вересня 1997 року. Їм було надано дозвіл на побачення 24 лютого, 5 березня, 5 квітня, 4 травня, 2 липня, 4 жовтня та 4 грудня 1996 року, 4 березня, 4 червня, 4 вересня та 4 грудня 1997 року.

Адвокат заявника пані Л. зверталася з клопотанням про побачення із заявником 25 квітня, 11 листопада та 18 і 19 грудня 1996 року. Перше клопотання було задоволено, але побачення перенесли на 7 травня 1996 року; інші клопотання задовольнили на запитувані дати.

Уряд також стверджує, що особи, засуджені до смертної кари, мають право надсилати необмежену кількість листів. Протягом 1995-1998 років заявник надіслав 31 лист, включаючи 24 листи, які стосувались кримінальної справи, та 7 листів до своїх родичів. Вперше питання щодо відправлення листа своїм батькам перед адміністрацією слідчого ізолятора Івано-Франківського обласного управління Міністерства внутрішніх справ заявник порушив 17 вересня 1997 року (лист був направлений на адресу батьків заявника). З того часу він надсилав листи своїм батькам 19 та 26 листопада, 31 грудня 1997 року, а також 5, 16 та 20 січня 1998 року. Заявник отримав листи від своїх батьків 18 та 29 вересня, 19 жовтня, 20 листопада і 24 грудня 1997 року та 16 січня 1998 року.

Уряд додає, що Генеральний прокурор провів ретельне розслідування з питань, порушених у скаргах заявника, та з питань, які викликали занепокоєння батьків щодо застосування протиправних методів ведення слідства, включаючи застосування катувань, жорстокого та нелюдського поводження. Ці скарги були недоведеними і визнані необґрунтованими. По суті, скарги заявника, його батьків, адвоката, пані Л., та захисту було отримано 11 березня, 8 і 9 квітня, 13, 14 і 29 травня, 24 липня, 11 вересня та 25 жовтня 1996 року, а також 5 і 17 березня, 19 травня та 25 липня 1997 року. Відповіді на них були підготовлені 20 і 23 березня, 23 і 24 квітня, 23 травня, 27 червня, 1 серпня, 30 вересня і 14 листопада 1996 року, а також 28 і 31 березня та 20 травня 1997 року. 31 липня 1997 року було припинено листування та розгляд скарг заявника відповідно до статті 12 Закону "Про попереднє ув'язнення".

Уряд стверджує, що права заявника за статтями 3, 8 і 9 Конвенції не були порушені, що заявник мав у своєму розпорядженні дієві засоби судового захисту, як це передбачено у статті 13 Конвенції, а також не використав усіх можливих засобів національного законодавства для оскарження тих рішень і заходів органів державної влади, які він вважає незаконними.

Заявник заперечує зауваження Уряду. Він стверджує, що, крім Закону 1993 року, до осіб, засуджених до смертної кари в Україні, застосовується певна "Інструкція", зміст якої є таємним і яка призначена лише для службового користування міліцією. Уряд забув згадати, зауважує він, що згідно з положеннями цієї "Інструкції" прогулянки, телебачення, придбання газет та отримання продуктових посилок від рідних заборонено. Отже заявника позбавлено можливості користуватися своїми правами, наданими йому згідно із Законом "Про попереднє ув'язнення", на який посилається Уряд.

Заявник зазначає, що після того, як батько поскаржився на умови утримання заявника, заступник начальника Івано-Франківського обласного управління Міністерства внутрішніх справ зробив посилення на цю "Інструкцію". Більше того, батько заявника отримав від заступника начальника в'язниці повідомлення, з якого випливає, що Закон "Про попереднє ув'язнення" не застосовується до заявника.

За словами заявника, якщо, як стверджує Уряд, Закон "Про попереднє ув'язнення" застосовується до нього, то, відповідно до пункту 1 статті 9 і статті 13, він має право на щоденні вправи на свіжому повітрі, на отримання посилок двічі на місяць, на телебачення та на обмін кореспонденцією. Однак з грудня 1995 року по 1998 рік усе це йому було суворо заборонено. До вересня 1997 року йому також було заборонено листуватися.

Він також заявляє, що його батькові заборонили побачення з ним 29 травня 1995 року, 10 червня та 31 липня 1996 року без будь-якого пояснення. Крім того, починаючи з липня 1996 року, замість дозволу на щомісячні побачення протягом однієї-двох годин, батько заявника отримав дозвіл відвідувати його лише раз на три місяці протягом не більше однієї години.

Заявник стверджує, що заяви Уряду стосовно відвідування його адвокатом пані Л. є неповними і неправдивими.

Стосовно відвідувань священика заявник стверджує, начебто він сам, його батько та церковні службовці неодноразово зверталися до адміністрації в'язниці та адміністрації слідчого ізолятора Івано-Франківського обласного управління Міністерства внутрішніх справ з проханням надати йому дозвіл бачитися зі священиком. Однак священикові не було дозволено побачення з ним.

Заявник також відхиляє твердження Уряду, що ні він, ні його батько не зверталися з приводу листування до відповідних органів. Він зазначає, що прохання робилися в усній формі. До вересня 1997 року будь-яке листування з батьком було суворо заборонене. І лише у вересні 1997 року заступник начальника в'язниці усно повідомив матір заявника, що він може обмінюватися кореспонденцією.

Заявник також заперечує твердження Уряду, начебто він не скаржився на умови утримання. Заявник стверджує, що кілька разів він марно подавав адміністрації в'язниці клопотання про дозвіл звернутися до Європейської комісії з прав людини.

Виходячи із зроблених сторонами заяв, Комісія вважає, що ця частина справи містить складні і важливі питання права та факти за Конвенцією і вирішення цих питань залежить від розгляду суті заяви загалом. Отже Комісія дійшла висновку, що ця частина заяви не є явно необґрунтованою в контексті пункту 2 статті 27 Конвенції. Жодних інших підстав для визнання її неприйнятною не встановлено.

на цих підставах Комісія одностайно:

оголошує неприйнятною частину заяви щодо кримінального провадження;

оголошує прийнятною іншу частину заяви, не розглядаючи справу по суті.

М. де САЛЬВІЯ, Секретар Комісії

С. ТРЕШЕЛЬ, Голова Комісії